

POSTANOWIENIE

20 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 20 czerwca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa R. G.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w Gliwicach

i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Gliwicach

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej R. G.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 28 grudnia 2022 r., I ACa 1113/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 5400 (pięć tysięcy czterysta) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;

3. przyznaje adwokatowi P. H. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach 8100 (osiem tysięcy sto) złotych w tym należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda R.G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c.. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego

przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2024 r., III USK 9/24).

Zaś oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego.

Natomiast skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, tj. oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu (*prima facie*), przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc o sytuację, w której wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne jest zatem wykazanie w skardze - w formule wyodrębnionego wywodu prawnego – w czym przejawia się oczywistość naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; postanowienie Sądu Najwyższego z z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Tymczasem skarżący wskazał, że „istnieje potrzeba wykładni art. 417¹ § 2 k.c. w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa za wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, w sytuacji kiedy w czasie wydawania orzeczenia istniały co najmniej 3 linie orzecznicze w zakresie interpretacji art. 202 § 5 k.s.h. odnośnie do uznania prawidłowości złożenia przez członka zarządu oświadczenia o rezygnacji i każda z nich była uznana za prawidłową.

Ponadto zdaniem skarżącego w ramach niniejszej sprawy powstało istotne zagadnienie prawne związane „z wykładnią pojęcia przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za wydanie orzeczenia niezgodnego z prawem w sytuacji kiedy istniała w czasie wydania orzeczenia niejednolita linia orzecznicza, a właściwie dopuszczalne były różne interpretacje tego samego przepisu, postępowanie strony powodowej zgodnie z jednym z dozwolonych sposobów nie może negatywnie

wpływać na jego sytuację prawną, będącą źródłem powstania szkody po jego stronie.”

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej powód wskazał, „iż zarówno Sąd I jak i II instancji dopuściły się zatem rażącej obrazę prawa, co skutkowało błędną subsumcją ustalonego stanu faktycznego, a w konsekwencji wydaniem wyroków obarczonych wspomnianymi wadami materialnoprawnymi.”

Odnosząc się do tak sformułowanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że nie można równocześnie twierdzić, iż w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne albo potrzeba wykładni tych przepisów, ponieważ budzą one poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie. Jeżeli bowiem w związku z domniemanym naruszeniem przepisu występuje istotne zagadnienie prawne albo powstaje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być mowy o oczywistym (rażącym) naruszeniu tego przepisu, prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, z 14 stycznia 2016 r., IV CSK 475/15).

Stanowisko skarżącego jest zatem niekonsekwentne. Albo zagadnienie wykładni i zastosowania normy jest proste, a w konsekwencji naruszenie przepisów prawa oczywiste, albo problem jest skomplikowany, przez co powoduje poważne wątpliwości, prowadzące do rozbieżności ocen lub wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2024 r., I CSK 1652/23).

Niezależnie jednak od błędnej konstrukcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wbrew twierdzeniom skarżącego, jego skarga nie jest ani oczywiście uzasadniona ani nie występuje w ramach niniejszej sprawy potrzeba wykładni wskazanych przez autora skargi kasacyjnej przepisów, jak również nie powstało przytoczone przez skarżącego istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o stan faktyczny sprawy ustalony przez sądy *meriti* i dotyczyć problemów, których rozwiązanie ma bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Kwestie przedstawione przez skarżącego w ramach istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów prawa nie spełniają tych wymagań, ponieważ odpowiedź na przedstawione wątpliwości pozostanie bez wpływu na wynik sprawy.

Dla przypisania bowiem odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozumieniu art. 417¹ § 2 lub § 4 k.c. niezbędne jest nie tylko wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, czy niewydanie aktu normatywnego przewidzianego przez przepisy prawa, a także wykazanie przez powoda pozostałych przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej, a mianowicie tego, że dochodzący roszczeń poniósł określonego rodzaju szkodę i że jej wystąpienie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym. Powyższych przesłanek powód nie wykazał w postępowaniu przed Sądami *meriti*, choć na nim spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie, stosownie do treści art. 6 k.c.. Powyższe przesadzało o tym, że w związku z niewykazaniem przez powoda poniesienia jakiegokolwiek szkody na skutek wydania zaskarżonych postanowień, odszkodowanie w jakiegokolwiek kwocie nie mogło zostać zasądzone.

Jednocześnie jak słusznie wskazał Sąd drugiej instancji w przedmiotowej sprawie nie sposób zarzucić pozwanemu Skarbowi Państwa, aby wydając postanowienie z 19 września 2014 r., GL.X Ns.Rej. KRS [...], którym umorzono postępowanie w przedmiocie wpisu zmian dotyczących wykreślenia powoda R. G. jako sprawującego funkcję prezesa Zarządu spółki D. do Krajowego Rejestru Sądowego, a następnie wydając postanowienie z 16 grudnia 2014 r., X Gz [...], którym oddalono zażalenie powoda na postanowienie z 19 września 2014 r. Sądy orzekały niezgodnie z prawem i aby ta bezprawność było rażąca. Wręcz przeciwnie. Sądy te oparły swoje rozstrzygnięcia na przepisach prawa tj. art. 202 § 5 k.s.h. , art. 210 § 1 k.s.h. w zw. z art. 202 § 4 k.s.h. przyjmując, że powód nie wykazał by złożył skutecznie oświadczenie o rezygnacji z pełnionej funkcji podczas zgromadzenia wspólników, a nadto mimo wezwania Sądu pierwszej instancji nie wykazał także, aby osoba na ręce której złożył oświadczenie o rezygnacji była

skutecznie (w drodze uchwały zgromadzenia wspólników zgodnie z art. 210 § 1 k.s.h.) ustanowiona pełnomocnikiem umocowanym do przyjmowania oświadczenia woli, zawierającego rezygnację członka zarządu z pełnionej przez niego funkcji. Dokonując takiej wykładni wskazanych wyżej przepisów prawa, Sądy te przyjęły jeden z trzech poglądów prezentowanych w judykaturze, które następnie wymieniał Sąd Najwyższy w uchwale z 31 marca 2016 roku, III CZP 89/15, przywoływanej przez powoda. W uchwale tej Sąd Najwyższy ostatecznie stwierdził, że „oświadczenie członka zarządu spółki kapitałowej o rezygnacji z tej funkcji jest składane – z wyjątkiem przewidzianym w art. 210 § 2 i art. 379 § 2 k.s.h. - spółce reprezentowanej w tym zakresie zgodnie z art. 205 § 2 lub 373 § 2 k.s.h.”

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

[SOP]

[ał]